

1980 Dönüşümü ve T.C. Merkez Bankası :

1980'li yıllar Türkiye'de ekonomik bir dönüşümün yaşandığı yıllar olmuştur. Bu dönemde 1980'den sonra ortaya çıkan gelişmelere bağlı olarak TCMB'ye bir takım yeni görev ve sorumluluklar yüklenmiştir. Bunun sonucunda TCMB finansal sistemdeki gelişmelere öncülük etmiş ve etkin bir para politikası yürütebilmek için yeni yöntemler geliştirmiştir. ***Bunlardan en önemlisi ise TCMB'nin para politikası aracı olarak "açık piyasa işlemleri"ni 1987 yılında yapmaya başlamasıdır. Böylece Merkez Bankası piyasadaki likidite ve faizler üzerinde etkili olan aktif bir araca kavuşmuştur.***

Bu dönemde Merkez Bankasının yeni bir görevi de döviz piyasalarında ortaya çıkmıştır. 1988 yılında döviz piyasalarının kurulmasına bağlı olarak, Merkez Bankası doğrudan bu piyasalara alıcı ve satıcı olarak girebilmiş ve kurlar üzerinde etkili olabilmektedir.

Ayrıca yapılan düzenlemeler doğrultusunda, bankanın hazineye kısa vadeli avans sağlama mekanizması belli bir disiplin altına sokulmuştur. 1994 tarihinde Hazinesinin kullanabileceği kısa vadeli avansın düzeyi çeşitli sınırlamalar içine konulmuştur. 1997 yılında Merkez Bankası ve Hazine arasında bir protokol imzalanmış ve 1998'den itibaren Hazinesinin Merkez Bankasından kısa vadeli avans kullanmaması konusunda uzlaşma sağlanmıştır.

Ortaya çıkan bir gelişme de Merkez Bankası kredilerinin amacı ve vadesiyle ilgilidir. Buna göre, Merkez Bankası orta ve uzun vadeli kredi uygulamasını terk etmiş ve bu görevi TKB (Türkiye Kalkınma Bankası) ve EXİMBANK üstlenmiştir. Bu bağlamda, Merkez Bankasınınca kullanılan krediler, kalkınmanın finansmanına yönelik selektif bir araç olmaktan çıkmış, yalnızca para politikası aracı olarak kullanılır hale gelmiştir.

4651 Sayılı Yasa ve T.C. Merkez Bankası :

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1970 tarihinden itibaren geçen süre içinde, değişen ekonomik ve sosyal koşullar ve başta Avrupa Birliđi normları olmak üzere dünyada meydana gelen gelişmeler, **T.C. Merkez Bankası Kanunu'nda değişiklik yapılması gereğini doğurmuştur. Bu anlamda 25.04.2001 tarihinde kabul edilen 4651 sayılı kanun ile T.C. Merkez Bankasının bazı görev ve işlevlerinde değişikler yapılmıştır.**

Bu değişiklikler genel hatlarıyla aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Bir bağımsızlık ölçütü olarak, Merkez Bankasının temel amacının fiyat istikrarını sağlamak olduğu ve bankanın, para politikasının belirlenmesi ve uygulamasında tek yetkili ve sorumlu olduğu hükme bağlanmıştır.
- Banka, fiyat istikrarını sağlama ve enflasyonla mücadele edebilmek için, günümüz çağdaş merkez bankacılığında kullanılan, para politikası araçlarını belirleme ve kullanma konusunda görevli ve yetkili kılınmıştır.
- Hazineye ve kamu sektörüne avans ve kredi verilmesi uygulaması kaldırılmış, Hazine ile kamu kuruluşlarının ihraç ettiği borçlanma araçlarının birincil piyasadan satın alınması yasaklanmıştır.

- Fiyat istikrarı amacıyla çelişmemek kaydıyla Hükümet'in büyüme ve istihdam politikalarının desteklenmesi öngörülmüştür.
- Başkan ve yardımcılarının atanması, görev süreleri ve görevden alınamamaları konularındaki düzenlemelerle bağımsızlık kriterleri ortaya konulmuştur.
- Bankanın, para politikasının belirlenmesi ve uygulanmasında, şeffaflık ve para politikası kararlarında hesap verilebilirlik artırılmıştır.

Yukarıdaki değişikliklerden anlaşılacağı gibi 4651 sayılı kanunla, öncelikle merkez bankasının bağımsızlığı konusundaki ilkeler gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.

BÖLÜM 4

TÜRKİYE'DEKİ DİĞER FİNANSAL KURUMLAR

Sigorta ve Emeklilik Fonlar

Bu grupta topladığımız aracı kurumlar bir anlaşma çerçevesinde daha önceden belirlenmiş aralıklarla fon toplayan kurumlardır. Bu tür kurumlar aynı zamanda hangi plan çerçevesinde ileride ne kadarlık ödemelerde bulunacaklarını bildikleri için bankalarda olduğu gibi ani fon çıkışı sorunuyla karşı karşıya değildir. Bu kuruluşların anlaşma çerçevesinde topladıkları fonları finansal sistemin sunduğu araçları kullanarak değerlendirmeleri beklenir. Bu çerçevede bu kurumlar fonlarını değerlendirirken oluşturacakları portföyün likiditesini çok fazla önemsemeden daha uzun vadeli finansal varlıklara yatırım yapabilirler.

Sigorta poliçeleri bir tür finansal varlıktır. Sigorta şirketleri, sigorta anlaşmaları ile müşterilerinin risklerini kendilerine transfer ederler. Sigorta, temelde poliçe sahibinin belirli bir prim karşılığında olası ve belirsiz bir kaybın gerçekleşmesi durumunda sigorta şirketinden para almak üzere yaptığı iki taraflı bir anlaşmadır.

Hayat sigortası, kaza sigortası, yangın sigortası, sağlık sigortası, kasko gibi zorunlu olmayan sigorta türleri yanında Türkiye'de zorunlu olan trafik sigortası, deprem sigortası, okul servis araçları ferdi kaza sigortası, sivil hava araçları mali sorumluluk sigortası gibi çok çeşitli sigorta türleri mevcuttur.